

Prowincja

Historycznie prawno-administracyjną część składową państwa polsko-litewskiego stanowiły prowincje. Były to w I RP od zawarcia unii lubelskiej trzy prowincje: wielkopolska, małopolska i litewska. Dziś jeszcze wiele państw dzieli się na prowincje. Socjologicznie prowincja to obszar zamieszany z dala od stolicy. Termin używany potocznie, z lekceważeniem, dla obszarów opóźnionych w rozwoju cywilizacyjnym i kulturalnym ze względu na odległość od centrum politycznego, gospodarczego czy kulturalnego. Historia i współczesne czasy zacierają stare znaczenia i wiele osób wolałoby mieszkać na prowincji, zwłaszcza że środki komunikacji pozwalają na szybkie przemieszczanie się, a telepraca często nie wymaga obecności przy biurku, w siedzibie firm.

Prowincja odgrywa znaczną rolę w dziedzinie energetyki. Obiekty energetyczne lokalizuje się bliżej wielkich aglomeracji z uwagi na wielkie zużycie energii i ciepła oraz konieczność jego przestania z minimalizacją strat. Produkcję urządzeń dla tych obiektów można już lokalizować gdzieś dalej, na prowincji i tak się działo, i dzieje, i to nie tylko z powodów podatkowych. Poznanie tych prowincjonalnych energetycznych enklaw produkcyjnych często zaskakuje bogactwem historii samych fabryk lub ich otoczenia, a jeśli z dala od Polski, także ciekawostkami.

Kisielice, Sibiu, Altdorf, Bamberg lub Aix-les-Bains – gdzie to leży? Uczymy się nowego geopolitożenia obiektów nowej, nowoczesnej energetyki nie pomijając tradycyjnych aspektów udziału przemysłu w nowatorskich rozwiązaniach. Czy to Polska, Rumunia, Szwajcaria, Niemcy czy Francja – właściwie dobór państwa mógłby być dowolny. Prawie w każdym europejskim państwie na obrzeżach wielkich miast lub na prowincji znajdują się różnego typu zakłady pracy o zróżnicowanych strefach udziału, wpływu na światowy handel. I te małe gminy, miasteczka i miasta mają wartość zainteresowania przeszłością i nierzadko interesującą terażniejszością.

Kisielice – gmina miejsko-wiejska w województwie warmińsko-mazurskim, 2,3 tys. mieszkańców, 17,3 tys. ha (w d. prowincji litewskiej). Zwyciężyła w tym roku w kategorii „MANAGENERGY” w ramach prestiżowego wydarzenia pod nazwą „Sustainable Energy Europe & ManagEnergy Awards” – corocznej ogólnoeuropejskiej inicjatywy organizowanej przy Komisji Europejskiej. W czerwcu br. wyłoniono 30 najlepszych projektów z 342 z całej Europy, przy czym projekt kisielicki był jedynym z Polski. Kisielice zwyciężyły w swojej kategorii projektem „Gmina Kisielice – samowystarczalna energetycznie gmina”. Pochwalono się osiągnięciami z zakresu ograniczenia emisji zanieczyszczeń, dążeń do niezależnienia się energetycznego gminy i lokalnego rozwoju gospodarczego na bazie inwestycji w OZE. Zainwestowano w energetykę wiatrową (48 turbin wiatrowych, o mocy 82 MW + 24 MW w budowie), wykorzystanie biomasy do produkcji ciepła i energii elektrycznej (kotłownia o mocy 6 MW na biomasę zapewnia energię dla 90% mieszkańców oraz dodatkowo uruchomiona 1 MW elektrownia biogazowa; paliwo: słoma skupowa-

na miejscowo, kiszonka kukurydzy) oraz wykorzystanie energii słonecznej do produkcji energii elektrycznej (pierwsza w planach farma fotowoltaiczna i trzy lokalne instalacje po 10 kW dla lokali użyteczności publicznej). Rolnicy dzierżawią grunty pod elektrownie wiatrowe otrzymując godziwą zapłatę.

W Sibiu (Sybin w Siedmiogrodzie) produkują dobre transformatory dla sieci dystrybucyjnej. W czasie powstania węgierskiego (1849) w okolicach Sibiu miała miejsce ważna bitwa pod dowództwem gen. Józefa Bema dowodzącego powstańcami węgierskimi przeciw potężnym siłom austriacko-rosyjskim. W 1897 roku na zamówienie Węgrów grupa polskich i węgierskich malarzy pod kierunkiem Jana Styki namalowała dedykowany temu wydarzeniu obraz pod tytułem Panorama siedmiogrodzka. Warto sięgnąć po jego historię, gdyż z 60 pociętych kawałków, odnaleziono dotychczas 31.

W szwajcarskim Altdorf produkuje się m.in. głowice kablowe i ograniczniki przepięć, a sama miejscowość podobnie jak Kisielice zwyciężyła w unijnym konkursie Energiestadt. Ta położona 76 km od Zurichu miejscowość przypomina o istnieniu bohatera narodowego Wilhelma Tella. Nie chciał uklonić się przed symbolem władzy cesarskiej, więc wystawiono go na próbę, aby strzelił z kuszy do jabłka położonego na głowie jego syna. Przy wieży na rynku stoi jego pomnik przypominający tamto wydarzenie, uwiecznione zresztą w licznych utworach literackich, scenicznych oraz operze Rossiniego.

Niemiecki Bamberg zachwyca malowniczością miasteczka i historią łączącą z Wielkopolską. Bamber to bogaty rolnik, a Bambrzy to osadnicy niemieccy, którzy w latach 1719-1753 zostali sprowadzeni przez władze Poznania, aby zasiedlić opuszczone wsie, które zostały zniszczone podczas wojny północnej i będącej jej skutkiem epidemii cholery. W Bambergu przemysł elektrotechniczny wymieniamy jest na pierwszym miejscu, w tym produkcja wysokonapięciowych rozdzielnic GIS. W mieście działa dziewięć browarów, najwięcej w Europie w jednym mieście.

Francuskie Aix-les-Bains nad największym francuskim jeziorem Bourget zaskakuje zarówno jako znany kurort uzdrowiskowy, ale także ponad stuletnią historią fabryki, obecnie nowoczesnych rozdzielni gazowych. Któż w tej miejscowości nie był: sam Napoleon, monarchowie, Nobel, artyści i sam twórca *General Electric* – John Pierpont Morgan (1837-1913). Bogacz i filantrop (wspierał Nikola Teslę) – kontrowersyjna postać świata amerykańskiej finansjery, który mając zarezerwowaną kabinę z własnym pokładem spacerowym na Titanicu z powodu choroby nie popłynął, przebywał wówczas w tym słynnym kurorcie.

Jeśli widzimy zasadnicze różnice między Panteonem rzymskim i paryskim, to oblicze energetyki w prowincjonalnym wykonaniu nie musi nas zaskakiwać. W obu przypadkach znajdziemy impuls do wzbogacenia się historycznego i energetycznego. Miast, gmin i prowincji z dobrą energią ciągle przybywa.

STACH